

رهیافت من | ضرورت بازنگری، بروزرسانی و متناسب سازی استانداردهای حسابرسی عملیاتی

شماره ۲۰ تاریخ ۲۸ فروردین ماه ۱۴۰۴

محمد علی باقرپور ولاشانی

هیات علمی دانشگاه فردوسی مشهد

رئیس هیات مدیره شرکت رهیافت و راهبرد نواندیشان پویا (ره‌نو)

در نوشتار قبلی (رهیافت من: شماره ۱۹) مطالبی درباره پدیده خاصی که در برخی از شرکت ها تحت عنوان "پدیده شگرف دو دفتره" وجود دارد، بیان گردید. در این نوشتار، مطالبی درباره استانداردهای حسابرسی عملیاتی تحت عنوان "ضرورت بازنگری، بروزرسانی و متناسب سازی استانداردهای حسابرسی عملیاتی"، ارائه خواهد شد. در ایران طبق الزامات ماده ۲۱۸ قانون برنامه پنج ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۰ الی ۱۳۹۴)، "کلیه شرکتهای دولتی موضوع ماده (۴) قانون مدیریت خدمات کشوری که فهرست آنها توسط دولت تعیین می‌شود و نیز شرکتهای پذیرفته‌شده در بورس مکلف گردیدند از سال دوم برنامه و حداقل یک بار تا پایان برنامه از طریق سازمان حسابرسی و یا مؤسسات حسابرسی عضو جامعه حسابداران رسمی ایران حسب مورد در جهت افزایش صرفه اقتصادی، کارآیی و اثربخشی فعالیت شرکتها و افزایش قابلیت اعتماد گزارشهای مالی نسبت به انجام حسابرسی عملیاتی اقدام نمایند". با توجه به فقدان استاندارد های لازم در این زمینه، سازمان حسابرسی نیز مکلف گردید چارچوب و استانداردهای حسابرسی عملیاتی را ظرف شش ماه پس از تصویب این قانون تهیه و ابلاغ نماید (تبصره ۲). در این زمینه، سازمان در سال ۱۳۹۰ استاندارد های حسابرسی عملیاتی را منتشر نمود. بر اساس مطالب بیان شده در بخش پیشگفتار آن، "استانداردهای حاضر، ترجمه تعدیل شده و بومی سازی شده بخش های ۱ تا ۳، ۷ و ۸ استانداردهای پذیرفته شده حسابرسی دولتی آمریکا (GAGAS) از متون بازنگری شده این استانداردها در ژوئیه سال ۲۰۰۷ است که ازسوی اداره پاسخگویی دولت آمریکا (GAO) تدوین و منتشر گردیده است". در این خصوص نکات ذیل قابل توجه می باشد:

۱- همانطور که در پیشگفتار و متن استاندارد (به عنوان مثال بند ۳-۱) نیز بیان گردیده، این استانداردها عمدتاً با هدف بکارگیری در بخش دولتی و غیر انتفاعی تدوین شده است. بنابراین، ممکن است با توجه به شرایط خاص ایران کاربرد و اثربخشی لازم برای انجام حسابرسی عملیاتی در بخش خصوصی و بویژه شرکت های بورسی را نداشته باشد.

۲- استانداردهای پذیرفته شده حسابرسی دولتی آمریکا (GAGAS) در سال های مختلف (۲۰۲۴، ۲۰۲۱، ۲۰۱۸) پس از سال ۲۰۰۷، بازنگری و بروزرسانی گردیده در حالیکه استاندارد های حسابرسی عملیاتی ایران بدون تغییر باقی مانده اند. با توجه به گذشت سال های طولانی از زمان انتشار استانداردهای مذکور و تحولات صورت گرفته در کشور، ممکن است آنها متناسب با شرایط فعلی نباشند.

در پایان ضمن تاکید بر ضرورت بازنگری، بروزرسانی و متناسب سازی استانداردهای حسابرسی عملیاتی یادآور می گردد که علیرغم وجود الزام برای انجام حسابرسی عملیاتی طبق قوانین مختلف، متأسفانه این نوع حسابرسی در بسیاری از سازمان ها و شرکت ها اجرایی نشده است. انتظار می رود، متولیان و مسئولین مربوطه بویژه سازمان بورس و اوراق بهادار و جامعه حسابداران رسمی ایران شرایط لازم جهت بکارگیری بیش از پیش حسابرسی عملیاتی توسط شرکت ها و سازمان ها را فراهم نمایند. امری که می تواند به آنها جهت افزایش کارایی و اثربخشی سازمانی و تحقق هر چه بیشتر و بهتر اهداف کمک کند.